

Programme

Claude Debussy

Sonata for Cello and Piano, L. 135

Towards the end of his life, Debussy embarked on a project “Six Sonatas for various instruments, composed by Claude Debussy, French musician”. Unfortunately, he was able to complete only three before dying in 1918, after his battle with colon cancer. The first of these three sonatas was the Cello Sonata. He also composed Sonata for flute, viola and harp, and Sonata for violin and piano which turned out to be his very last opus. Having completed the Cello Sonata, Debussy wrote to his publisher that he was pleased with the “proportions and almost classical form in the best sense of the word” of his Cello Sonata. Louis Rosoor, one of the work’s early performers, claimed to have acquired the following description directly from the composer: “Pierrot [Harlequin] wakes up with a start and shakes off his stupor. He rushes off to sing a serenade to his beloved [the moon] who, despite his supplications, remains unmoved”. In the Sonata “Debussy, French musician” tried to avoid the forms of the German masters, rejecting the sonata-form movement and invoking rather the world of Couperin and Rameau. The premiere took place in London, performed by cellist C. Warwick Evans and pianist Madame Alfred Hobday on March 4, 1916. While describing his project to one of his friends, Debussy wrote: “For many people that won’t be as important as opera... But I thought it was of greater service to music!”

Nadia Boulanger

Three Pieces for Cello and Piano

Three Pieces for Cello and Piano is a captivating and emotionally evocative composition by the renowned French composer Nadia Boulanger. Apart from being a composer, conductor, and organist, the Nadia Boulanger was one of the most influential teachers of our epoch. The composer Ned Rorem characterised her even as "the most influential teacher since Socrates." Among her students were many leading composers, soloists, and conductors, such as Daniel Barenboim, Elliott Carter, Aaron Copland, John Eliot Gardiner, Philip Glass, Quincy Jones, Dinu Lipatti, Astor Piazzolla, etc. Three Pieces for Cello and Piano were composed in 1914 and published a year later by Heugel & Cie. The edition states that “these Pieces were first composed for solo organ and appeared in the collection of Contemporary Organ Masters.” Though, it is the cello-piano version of these Pieces that highlights the connection between Nadia Boulanger's compositions and the works of her composition teacher at the Paris Conservatoire – Gabriel Fauré. Still, the work demonstrates Boulanger's prowess as a composer. Each Piece is imbued with expressive depth, demonstrating her ability to evoke a range of emotions through her music. The work's seamless interplay between the cello and piano, coupled with Boulanger's impeccable craftsmanship, makes it a compelling addition to the

repertoire for this instrumental duo.

Francis Poulenc

Sonata for Cello and Piano, FP 143

Having first sketched his Cello Sonata in 1940, Francis Poulenc completed it only in 1948. It was dedicated to the French cellist Pierre Fournier, who provided valuable assistance with the technical aspects of the cello part. Fournier premiered the Sonata with the composer on piano on May 18, 1949, in Paris. Critics at the time were not overly enthusiastic about the Sonata, considering it to be rather average in their reviews. However, since then, the piece became a staple of the cello and piano duo repertoire. The composition of the Cello Sonata came at a crucial point in Poulenc's life. In the late 1940s, he experienced profound personal and artistic changes. The death of his close friend, the composer Pierre-Octave Ferroud, in a car accident in 1936, deeply affected him. Poulenc's rediscovery of his Catholic faith also played a significant role in his artistic evolution during this period. These personal experiences had an impact on his compositional style, infusing his works with a sense of introspection and spiritual depth. The Cello Sonata by Francis Poulenc stands as a testament to his maturing compositional style and his ability to create music that is at once charming, profound, and emotionally stirring.

Adrien-François Servais

Fantaisie et Variations sur des motifs de l'opéra La Fille du régiment de Donizetti, Op. 16

Adrien-François Servais was a Belgian composer and cellist known for his exceptional virtuosity on the cello. His reputation as a brilliant performer spread across Europe, and he gave successful concert tours, captivating audiences with his extraordinary technique and expressive playing. He not only mastered the existing cello repertoire but also expanded it through his own compositions. One of his well-known works is the *Fantaisie et Variations sur des motifs de l'opéra La Fille du régiment de Donizetti, Op. 16*. This work showcases Servais' prowess as both a performer and a composer. It is based on themes from the opera "La Fille du régiment" (The Daughter of the Regiment) by Gaetano Donizetti, an immensely popular opera during Servais' time. Servais weaves together themes from Donizetti's opera with virtuosic passages, brilliant variations, and elaborate ornamentations. The piece not only serves as a vehicle to display the cellist's technical brilliance but also highlights his ability to infuse the music with expressive nuances and emotions. The work was dedicated to Ukrainian composer of Polish descent Michał Modzelewski and first published in 1856 as a piece for cello and orchestra.

Meanwhile in Georgia...

In 1886, the "Tbilisi Music Classes," which served as the sole music education institution in the Caucasus during that period, underwent a transformation and became a secondary music school. In the same year, Ivane Sarajishvili achieved a momentous milestone in history by becoming the first Georgian cellist to receive higher education after graduating from the Moscow Conservatory. As a cousin of the renowned singer Vano Sarajishvili, he returned to his

and returned to his homeland after completing his studies in Moscow and, in 1887, commenced teaching at the Tbilisi Music School. Due to his significant contributions, Ivane Sarajishvili is revered as the founder of the Georgian Violoncello School. Seventy years after Ivane Sarajishvili began teaching cello at the Tbilisi Music School, a notable milestone was achieved in the history of Georgian classical music. Salva Taktakishvili (1900-1965) composed the very first Cello Sonata in the country's musical legacy.

პროგრამის შესახებ

ტექსტის ავტორი ნინო ჟვანია

კლოდ დებიუსი

სონატა ჩელოსა და ფორტეპიანოსთვის რე მინორი, L. 135

სიცოცხლის ბოლო წლებში დებიუსიმ წამოიწყო პროექტი „ექვსი სონატა სხვადასხვა ინსტრუმენტისთვის, დანერგილი ფრანგი მუსიკოსის კლოდ დებიუსის მიერ“. სამწუხაროდ, მან მხოლოდ სამის დასრულება მოახწრო. 1918 წელს იგი კიბომ იმსხვერპლა. სამი სონატადან პირველი ჩელოს სონატა დაინერა. დებიუსიმ ასევე შექმნა სონატა ფლეიტის, ალტისა და არფისთვის და სონატა ვიოლინოსა და ფორტეპიანოსათვის. ეს უკანასკნელი მისი ბოლო ოპუსი აღმოჩნდა. ჩელოს სონატის დასრულების შემდეგ დებიუსიმ თავის გამომცემელს მისწერა, რომ კმაყოფილი იყო სონატის „პროპორციებითა და თითქმის კლასიკური ფორმით, ამ სიტყვის საუკეთესო გაგებით“. სონატის ერთ-ერთი პირველი შემსრულებელი ლუი როსური ამტკიცებდა, რომ უშუალოდ კომპოზიტორმა ასე აღუწერა ნაწარმოები: „პიერო [არლეკინი] თვალს ახელს და თანდათან გამოდის ძილიდან. ის გარბის, რომ სერენადა უმღეროს თავის საყვარელს [მთვარეს], რომელიც, პეროს ვედრების მიუხედავად, უპასუხოდ ტოვებს მას“. სონატაში „დებიუსიმ, ფრანგმა მუსიკოსმა“ უარი თქვა გერმანელი ოსტატების ფორმებზე, სრულიად უარყო სონატური ალეგროს ფორმაში შექმნილი ნაწილები და თავისი მუსიკით კუპერენისა და რამოს სამყარო გააცოცხლა. სონატა პირველად ჩელისტმა ვორვიკ ევანსმა და პიანისტმა მადამ ალფრედ ობეიმ შეასრულეს. კონცერტი 1916 წლის 4 მარტს ლონდონში შედგა. პროექტის აღწერისას დებიუსი ერთ-ერთ მეგობარს წერდა: „ბევრი ადამიანისთვის ეს არ იქნება ისეთი მნიშვნელოვანი პროექტი, როგორც ოპერაა... მაგრამ მე მგონია, ეს უფრო მეტად ემსახურება მუსიკას!“

ნადია ბულანჟე

სამი პიესა ჩელოსა და ფორტეპიანოსათვის

სამი პიესა ჩელოსა და ფორტეპიანოსათვის ცნობილი ფრანგი კომპოზიტორის ნადია ბულანჟეს გამორჩეული ნაწარმოებია. გარდა იმისა, რომ ნადია ბულანჟე კომპოზიტორი, დირიჟორი და ორგანიზტი იყო, იგი ჩვენი ეპოქის ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი პედაგოგი გახლდათ. შემთხვევით როდი დაახასიათა იგი კომპოზიტორმა ნედ რორემმა როგორც „სოკრატეს შემდეგ ყველაზე გავლენიანი მასწავლებელი“! მის სტუდენტებს შორის იყო მრავალი ცნობილი კომპოზიტორი, შემსრულებელი და დირიჟორი, მათ შორის ნადია ბულანჟის ნაწარმოებების შესრულებით დასრულდა მისი მრავალი ნაწარმოები.

მოკონს დახიელთ იაოეხიოიი, ელიოტ კაოტეოი, ააოოი კოპლენდი, ჯონ ელიოტ გარდინერი, ფილიპ გლასი, კვინსი ჯონსი, დინუ ლიპატი, ასტორ პიაცოლა და სხვ. სამი პიესა 1914 წელს დაინერა და ერთი წლის შემდეგ გამოიცა Heugel & Cie-ს მიერ. გამოცემაში აღნიშნულია, რომ „ეს ნაწარმოებები თავდაპირველად შეიქმნა სოლო ორგანისტვის და დაიბეჭდა ორგანის თანამედროვე ოსტატების კრებულში“. თუმცა, სამი პიესის სწორედ ჩელო-ფორტეპიანოს ვერსია ავლენს სტილურ კავშირს ნადია ბულანჟესა და პარიზის კონსერვატორიაში მისი კომპოზიციის მასწავლებელს - გაბრიელ ფორეს შორის. მიუხედავად ამისა, ციკლი ასევე წარმოაჩენს ნადია ბულანჟეს, როგორც ჭეშმარიტ და დამოუკიდებელ ოსტატს. ჩელოსა და ფორტეპიანოს უწყვეტი დიალოგი, ბულანჟეს უნაკლო ოსტატობასთან ერთად, სამ პიესას მნიშვნელოვან ადგილს უმკვიდრებს ინსტრუმენტული დუეტების რეპერტუარში.

ფრანსის პულენკი

სონატა ჩელოსა და ფორტეპიანოსთვის, FP 143

ფრანსის პულენკმა ჩელოს სონატაზე მუშაობა ჯერ კიდევ 1940 წელს დაიწყო და მხოლოდ 1948 წელს დაასრულა იგი. სონატა მიეძღვნა ფრანგ ჩელისტს პიერ ფურნიეს, რომელმაც მნიშვნელოვანი დახმარება გაუწია კომპოზიტორს ჩელოს პარტიის ტექნიკური ასპექტების გააზრებაში. სწორედ ფურნიემ შეასრულა სონატის პრემიერა 1949 წლის 18 მაისს პარიზში, ფორტეპიანოზე კი მას თანხლებას კომპოზიტორი უწევდა. სონატამ არ გამოიწვია კრიტიკოსთა დიდი აღფრთოვანება, თუმცა მოგვიანებით იგი იქცა ჩელოსა და ფორტეპიანოს დუეტის რეპერტუარის უმნიშვნელოვანეს ნაწარმოებად. ჩელოს სონატის შექმნა პულენკის ცხოვრების გადამწყვეტ მომენტს დაემთხვა. 1940-იანი წლების ბოლოს მან განიცადა ღრმა პიროვნული და შემოქმედებითი ტრანსფორმაციები. 1936 წელს ავტოკატასტროფაში მისი ახლო მეგობრის, კომპოზიტორ პიერ-ოქტავ ფეროს გარდაცვალებამ ძალიან იმოქმედა პულენკზე. კათოლიკური რწმენის ხელახლა აღმოჩენამ ასევე მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა მის შემოქმედებით ევოლუციაში. ყოველივე ამან კი გავლენა მოახდინა მის საკომპოზიტორო სტილზე, რაც გამოიხატა მის ნაწარმოებებში რეფლექსიურობისა და სულიერი სიღრმის ახალი განზომილებების დაბადებაში. ფრანსის პულენკის ჩელოს სონატა წარმოგვიჩენს პულენკს, როგორც კომპოზიტორს, რომელსაც ძალუძს შექმნას მომხიბვლელი, ღრმა და იმავდროულად აღმაფრთოვანებელი მუსიკა.

ადრიენ-ფრანსუა სერვე

ფანტაზია და ვარიაციები თემებზე დონიცეტის ოპერიდან „პოლკის ქალიშვილი“, თხზ. 16

ადრიენ-ფრანსუა სერვე გახლდათ ბელგიელი კომპოზიტორი და ჩელისტი, რომელიც ცნობილი იყო განსაკუთრებული ვირტუოზობით. მისმა პოპულარობამ მთელი ევროპა მოიცვა და ის ხშირად მართავდა წარმატებულ საკონცერტო ტურნეებს, აჯადოებდა რა მსმენელებს თავისი არაჩვეულებრივი ტექნიკითა და ექსპრესიული დაკვრით. მან არა მხოლოდ აითვისა ჩელოს არსებული რეპერტუარი, არამედ გააფართოვა იგი საკუთარი ნაწარმოებებით.

მისი ერთ-ერთი ცნობილი თხზულებაა ფანტაზია და ვარიაციები თემებზე დონიცეტის ოპერიდან „პოლკის ქალიშვილი“. მასში წარმოჩენილია სერვეეს როგორც საშემსრულებლო, ისე საკომპოზიტოროს ოსტატობა. ნაწარმოები ეფუძნება თემებს გაეტანო დონიცეტის ოპერიდან „პოლკის ქალიშვილი“, რომელიც უდიდესი პოპულარობით სარგებლობდა იმ დროს. სერვე დონიცეტის თემებს ვირტუოზული პასაჟებით, ბრწყინვალე ვარიაციებითა და დახვეწილი ორნამენტებით ამდიდრებს. ნაწარმოები არა მხოლოდ ემსახურება ჩელისტის ტექნიკური ბრწყინვალეობის წარმოჩენას, არამედ საშუალებას აძლევს მას, გაამდიდროს შესრულება ექსპრესიული ნიუანსებითა და ემოციებით. ფანტაზია და ვარიაციები მიეძღვნა პოლონური წარმოშობის უკრაინელ კომპოზიტორს მიხალ მოძელევესკის და პირველად გამოიცა 1856 წელს როგორც ნაწარმოები ჩელოსა და ორკესტრისთვის.

ამ დროს საქართველოში...

1886 წელს „თბილისის სამუსიკო კლასები“, რომელიც დაბალი ტიპის სასწავლებელს და იმ დროისთვის კავკასიაში ერთადერთ სამუსიკო-საგანმანათლებლო კერას წარმოადგენდა, საშუალო სამუსიკო სასწავლებლად გადაკეთდა. იმავე წელს მოსკოვის კონსერვატორია ჩელოს განხრით დაამთავრა ივანე სარაჯიშვილმა, რომელიც ისტორიაში შევიდა როგორც პირველი უმაღლესი მუსიკალური განათლება მიღებული ქართველი ჩელისტი. დიდი ვანო სარაჯიშვილის ბიძაშვილი მოსკოვიდან სამშობლოში დაბრუნდა და 1887 წელს თბილისის სასწავლებელში შეუდგა პედაგოგიურ მოღვაწეობას. სწორედ ივანე სარაჯიშვილი ითვლება ქართული სავიოლონჩელო სკოლის ფუძემდებლად. ამ მომენტიდან სამოცდაათი წლის შემდეგ შალვა თაქთაქიშვილმა (1900-1965) შექმნა ქართული აკადემიური მუსიკის ისტორიაში პირველი ჩელოს სონატა.

31-10 September
August 2023

5TH ANNIVERSARY